

Гак О.

Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара (Україна)

АНАЛІЗ ВИТРАТ ЯК ОБ'ЄКТУ КОНТРОЛІНГУ

Витрати та втрати – важливі показники діяльності підприємства [1]. Контролінг витрат займає чи не найважливіше місце в системі управління стратегічним розвитком досліджуваного торговельного підприємства. Для успішного розвитку потрібно вміти ефективно управляти витратами. Задачею контролінгу витрат є допомога у процесах управління витратами, з метою досягнення їх оптимального розміру та забезпечення їх ефективного понесення [2].

Витрати діяльності торговельного підприємства, що формують собівартість матеріальних благ (товарів, продуктів), зводяться у такі групи за економічними елементами: матеріальні витрати (вартість запасів, МШП), витрати за виплатами працівникам, відрахування належних сум ЄСВ та на інші заходи, амортизаційні нарахування необоротних активів, інші витрати [3]. Проведемо аналіз витрат досліджуваного торговельного підприємства у динаміці за 2016-2018 рр. (табл. 1).

Таблиця 1. Аналіз витрат досліджуваного торговельного підприємства за 2016–2018 рр.

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Відхилення			
				2017 р. від 2016 р.		2018 р. від 2017 р.	
				абс.	від.	абс.	від.
Адміністративні витрати	7689	5558	5947,06	-2131	72,3	389,06	107,0
Витрати на збут	5930	13618	14707,4	7688	229,6	1089,44	108,0
Інші витрати, що не формують собівартості	3059	3650	3796	591	119,3	146	104,0
Інші витрати	5747	-	2341	-5747	0,0	2341	-

За матеріалами табл. 1 видно, що витрати діяльності на підприємстві виникають за напрямками, по-перше, зв'язані з управлінням підприємством. Так, в 2017 адміністративні витрати зменшилися на 2131 тис. грн. (72,3%), а в

2018 році збільшилися на 389,06 тис. грн. (107%). Витрати на збут в 2017 році склали 13618 тис. грн., що становить 7688 тис. грн. збільшення порівняно з 2016 роком, а в 2018 році збільшилися ще на 1089,44 тис. грн (108%). Інші операційні витрати 2017 році склали 3650 тис. грн., що на 591 тис. грн. більше ніж в 2016 році. В 2018 році величина інших операційних витрат становила 3796 тис. грн., що на 146 тис. грн. (104%) більше ніж у 2017 р. Інші витрати в 2018 році становили 2341 тис. грн, що на 3406 тис. грн. менше ніж у 2016 році.

Проведемо аналіз витрат діяльності досліджуваного торговельного підприємства за економічними елементами (табл. 2).

Таблиця 2. Аналіз витрат діяльності досліджуваного торговельного підприємства за економічними елементами

Показники	Роки			Відхилення			
	2016	2017	2018	2017 р. від 2016 р.		2018 р. від 2017 р.	
				абс.	від.	абс.	від.
1. Матеріальні витрати	25856	37152	44953,92	11296,0	143,7	7801,9	121,0
у % до підсумку	18,3	20,8	21,9	2,5	113,7	1,1	105,1
2. Витрати за виплатами	35766,0	45801,0	52213,1	10035,0	128,1	6412,1	114,0
у % до підсумку	25,3	25,7	25,4	0,3	101,3	-0,2	99,0
3. Відрахування на соціальні заходи	13231	16907	19273,98	3676,0	127,8	2367,0	114,0
у % до підсумку	9,4	9,5	9,4	0,1	101,1	-0,1	99,0
4. Амортизаційні відрахування	7240	7669	8129,14	429,0	105,9	460,1	106,0
у % до підсумку	5,1	4,3	4,0	-0,8	83,8	-0,3	92,1
5. Інші витрати	59069	70854	80773,56	11785,0	120,0	9919,6	114,0
у % до підсумку	41,8	39,7	39,3	-2,1	94,9	-0,4	99,0
Усього витрат	141162	178383	205343,74	37221,0	126,4	26960,7	115,1

Аналіз витрат діяльності досліджуваного торговельного підприємства за елементами, дає можливість стверджувати, що протягом досліджуваних років найбільшу частку становили (близько 25 %) витрати за виплатами працівникам, а саму малу – амортизаційні нарахування необоротних активів (4,0–5,1%). За роки, що вивчалися, суттєвих змін структури витрат на підприємстві не

відбувалося. В цілому матеріальні витрати в 2017 році становили 178383 тис. грн., що на 372210 тис. грн. більше ніж у 2016 році, в 2018 даний показник склав 205343,7 тис. грн., що на 26960,7 тис. грн більше ніж у попередньому періоді.

Якщо підприємство не має можливості організувати контролінг як функцію управління на підприємстві, то можливе впровадження контролінгу у наступних формах: аутстафінг чи аутсорсинг [4; 5].

Список використаних джерел:

1. Остапенко Т. М. Втрати: критерії визнання, ознаки категорії, трактування / Т. М. Остапенко // Бізнес Інформ. – 2013. – № 6. – С. 325-329. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_6_57.
2. Остапенко Т. М. Інформаційне забезпечення контролінгу витрат / Т. М. Остапенко // Проблеми економіки. – 2013. – № 4. – С. 375-383. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PeKon_2013_4_51.
3. Остапенко Т. Класифікація витрат підприємства [Електронний ресурс] / Т. Остапенко // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2013. – Вип. 1 (8). – С. 238-246. – Режим доступу до журн. : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2013/13otmkvp.pdf>.
4. Остапенко Т. М. Аутстафінг як можлива форма організації контролінгу витрат в сільському господарстві / Т. М. Остапенко // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності = Theoretical and Practical Aspects of Economics and Intellectual Property : збірник наукових праць : у 2-х т. / ПДТУ. – Маріуполь, 2014. – Вип. 1, Т. 2. – С. 236-241.
5. Остапенко Т. М. Аутсорсинг як одна із форм організації контролінгу витрат / Т. М. Остапенко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. – 2014. – Вип. 5(2). – С. 221-225. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2014_5%282%29__60.